

Tafintseva N.S.

Ministry of Finance of Ukraine

THE IMPACT OF TAX REFORM ON LOCAL TAXES AND DUES BASED ON THE EXAMPLE OF REGIONAL BUDGET OF IRPIN OR 2010-2014 AND THE FIRST QUARTER OF 2015

Summary

In the article, the essence of the local taxes and dues has been ascertained as well as different stages of their evolution. The analysis of their composition and structure during the last years has been conducted. According to the results of the analysis, the tendencies of forming the local budgets have been determined and generalized and suggestions as to strengthening their income base have been worked out. The analysis of the impact of new tax legislation on income of local taxes and dues has been carried out. Shortcomings of legal regulation of local taxes and dues have been revealed and the ways of their improvement have been suggested.

Keywords: local budgets, local authorities, tax reform, local taxes and dues, regional budget of Irpin.

УДК 338.1

КОМПЛЕКСНА МЕТОДИКА ОЦІНКИ РІВНЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Телешевська С.М.

Одеський національний економічний університет

У статті проведено критичний аналіз існуючих методик оцінки рівня сталого розвитку підприємств, виявлені їх переваги та недоліки. Викладено комплексний підхід до оцінки рівня сталого розвитку підприємств. Запропоновано системну модель сталого розвитку промислових підприємств, що базується на чотирьох факторах сталого розвитку. Розроблено алгоритм оцінки сталого розвитку, в основу якого закладено комплексно-системний підхід дослідження. Даний процес дозволяє представити сталий розвиток промислового підприємства як багатокomпонентне явище у вигляді сукупності факторів сталого розвитку та показників, що їх формують.

Ключові слова: сталий розвиток, показники сталого розвитку, промислове підприємство, рівень сталого розвитку, системна модель сталого розвитку.

Постановка проблеми і її зв'язок із найважливішими науковими та практичними завданнями. На тлі сучасного прогресивного типу розвитку – концепції сталого розвитку держав та підприємств, міжнародна громадськість та міжнародні інститути почали шукати шляхи для подолання глобальних проблем. Для нашої держави зараз дуже важливо обрати правильний шлях розвитку, хоча слід усвідомлювати, що звернення до вектору сталого розвитку є досить складним процесом, та таким, що вимагатиме напруженої роботи й консолідованих зусиль політиків, управлінців, учених та всього прогресивного населення країни, а результат буде поступовим, на відміну від звичного шаблону економічного розвитку, що не враховує екологічних та соціальних інтересів.

Однією з важливих проблем при переході до концепції сталого розвитку є формування системи вимірів (індексів та індикаторів) та обрання дієвого механізму для кількісного і якісного оцінювання цього дуже складного та багатогранного процесу. Запропонована система вимірів має передавати чітко та у повному обсязі інформацію, щодо стану складових сталого розвитку.

Аналіз досліджень та публікацій останніх років. Розробку системи вимірів сталого розвитку на глобальному рівні займаються Інститути прикладного системного аналізу НАН України та МОН України. На рівні окремих підприємств вирішенням питань щодо оцінки рівня сталого розвитку з економічної точки зору присвячені праці таких дослідників як О. В. Зеткіна, А. Севастьянова, В. А. Медведєв, Л. Г. Мельник та інші.

Невирішені раніше частини проблеми. Аналіз результатів досліджень науковців показує, що, незважаючи на їхню високу наукову і практичну цінність, на сьогодні вченими ще не досягнуто повного консенсусу відносно системи вимірів процесу сталого розвитку підприємств. Тому існує потреба в розробці системного та комплексного підходу до його оцінки.

Ціль статті. Критичний аналіз існуючих методик оцінки рівня сталого розвитку підприємств та розробка системної моделі сталого розвитку промислових підприємств на основі взаємодії ієрархічних рівнів його структури.

Основний матеріал дослідження. Аналізуючи рівень сталого розвитку окремих країн за версіями провідних світових організацій, Україна за загальними показниками поступає не тільки країнам-лідерам, а значно відстає від постсоціалістичних країн. Виходячи з даного факту, Україна потребує перегляду існуючої стратегії розвитку, яка повинна бути розроблена спираючись на існуючий успішний досвід інших країн, застосовуючи лише найефективніші методи та враховуючи особливості нашої країни.

Перехід до сталого розвитку країни має носити системний характер та базуватися на сталості окремих суб'єктів мікроекономіки. Оскільки підприємство являється частиною, складовою економіки країни в цілому, доцільно буде приділити увагу оцінці сталого розвитку підприємства. Слід відмітити, що загалом рівень сталого розвитку оцінюється з економічної точки зору, рідше – у комплексі з

екологічною та соціальною. Методики оцінки стійкості підприємств, які існують можна класифікувати як:

- методики, засновані на застосуванні теорії стійкості систем, інтерпретують математичні показники стійкості, що створені для врахування впливу зовнішнього і внутрішнього середовищ;
- методики, засновані на принципах системного підходу, які визначають інтегральний показник стійкості, об'єднуючий, що дозволяє оцінити різні підсистеми;
- методики, засновані на аналізі фінансової звітності підприємств, оцінюють структуру активів і капіталу за формами, дозволяють прогнозувати неплатоспроможність (банкрутство);
- комплексні методи, об'єднуючі кількісні та якісні господарські показники, дозволяють виявляти фактори, загрозу стійкості системи.

Представником аналізу сталого розвитку лише з економічної точки зору є Темнов Д.П. Вченим виконано оцінку стійкості розвитку текстильного підприємства на основі його економічного потенціалу. Була проведена декомпозиція приватних потенціалів, розроблена система одиничних показників їх оцінки з урахуванням підвищувальних і понижувальних ролей кожного одиничного показника в економічному потенціалі підприємства. До такої системи увійшли: виробничо-організаційний, ресурсно-сировинний, трудовий, фінансовий та маркетинговий потенціали [1].

А.М. Набієв пропонує оцінити стійкість підприємства по трьом групам факторів: фактори, що характеризують можливість підприємства погашати різні види заборгованості (механізм відображення); фактори, що відображають темпи зростання інтенсифікації виробництва (механізм активності); фактори, що характеризують наявність у підприємства резервів (потенціал підприємства) [2, с. 137-143; 3, с. 106-108].

Горшеніна Є.В., Хомяченкова Н.А. [4-7] запропонували інтегральну оцінку сталого розвитку підприємств, що розроблена на основі чотирьох факторів сталого розвитку: економічному, екологічному, соціальному та ризиковому. Так економічна група показників представлена шістьма групами: фінансова, ринкова, організаційна, виробнича сталість, техніко-технологічного рівня та інвестиційна сталість. Досить добре, що інвестиційній сталості приділено значної уваги і винесено її до окремої складової, оскільки від рівня різного роду інвестицій залежить успіх компанії, однак вважаємо, що коефіцієнт інвестицій у основний капітал, який характеризує інвестиційну сталість тісно пов'язаний з коефіцієнтом оновлення фондів, що увійшов до техніко-технологічної сталості. Соціальна стійкість представлена соціальною задоволеністю трудового колективу, ступенем задоволеності матеріальних вимог робітників, соціальними умовами діяльності робітників, соціальними проблемами. На наш погляд, цей перелік не є вичерпуючим та потребує розширення для повноти оцінки рівня соціальної сталості підприємства. Даною методикою не передбачено врахування

взаємовпливу пов'язаних між собою показників. Такі показники, як виробничий потенціал, стійкість до ризику не завжди можна оцінити доволі точно і слід застосовувати такі методи як експертні оцінки ті інші, що носять суб'єктивний характер. Крім того, узагальнений показник стійкості розвитку промислових підприємств Н. А. Хомяченкова [5-7] запропонувала на основі середньгеометричної з комплексних показників економічної, екологічної, соціальної і ризикової стійкості, що надає однакової ваги кожній складовій та нівелює отримані результати. На нашу думку, такий недолік є впливовим та призводить до отримання неточних результатів.

Ми підтримуємо ідею Д.С. Кондаурова [8, с. 130-132], згідно з якою інформація про управління стійким розвитком підприємства повинна бути представлена у вигляді відкритої звітності. Наприклад, для представлення такої звітності GRI – Глобальною ініціативою зі звітності (Global Reporting

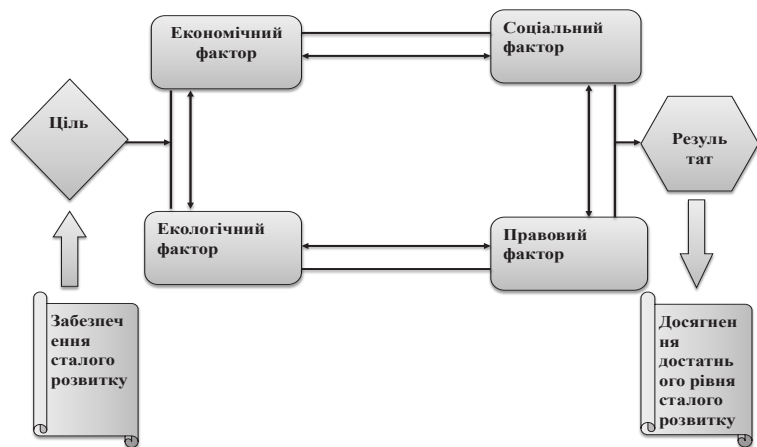


Рис. 1. Системна модель сталого розвитку промислових підприємств

[Розроблено автором]

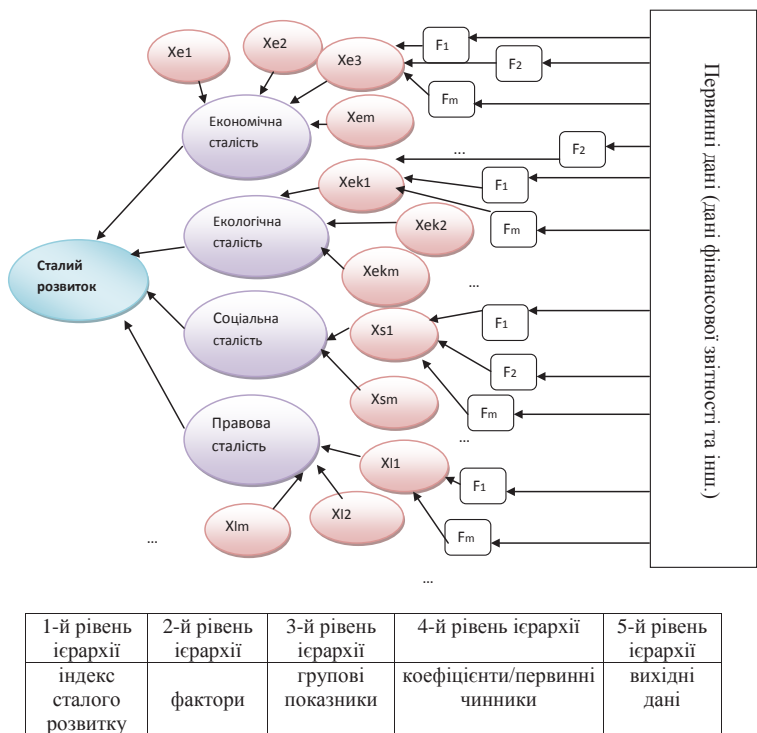


Рис. 2. Схема взаємодії ієрархічних рівнів структури поняття сталого розвитку підприємства

[Розроблено автором]

Initiative) було створено Керівництво по звітності у сфері сталого розвитку. В даний час Керівництво GRI використовують такі найбільші іноземні та російські компанії, як Mitsubishi Corporation (Японія), British Airways (Великобританія), ВАТ «НК» Роснефть», ВАТ» ФК «Банк» та інші [9].

Відкритість доступу споживачів та населення до звітності сталого розвитку підприємств дозволить підвищити довіру останніх до виробників, а отже вплине на рівень їх конкурентоздатності. Таким чином, підприємства отримують додатковий інструмент для покращення своєї репутації та зміцнення позиції на ринку.

Проведений аналіз існуючих методик оцінки рівня сталого розвитку на рівні підприємств, запропонований групою вчених: Вахрамов Є., Маркарян Д. [10, с. 52-62], Горшеніна Є., Хомяченкова Н. [4-7], Кондаурова Д. [14], Корчагіна Е. [14, с. 67-71], на галузевому, регіональному рівнях – Комісаренко Є. [13, с. 267-273], Коробкова З. [11, с. 57-68] та на загальнодержавному рівнях – методики, що запропоновані Комісією ООН, Організацією економічного співробітництва та розвитку, Всесвітнім банком, Європейським співтовариством, Інститутом прикладного системного аналізу НАН України та МОН України [12, 14], дозволив встановити, що алгоритм розрахунку рівня сталого розвитку ґрунтується переважно на показниках фінансової сталості, в той час як ми вважаємо, що доцільно сталий розвиток розглядати в комплексі з економічної, екологічної, правової та соціальної точок зору, оскільки ці процеси пов'язані між собою і впливають на економічну складову діяльності підприємств (рис. 1). На наш погляд, не доцільно відмовлятися від сукупного розгляду сталого розвитку, який би охоплював усі складові системи в цілому.

Таким чином, ми вважаємо, що аналіз усіх чотирьох складових у комплексі дасть приріст, підвищення рівня фінансових результатів, підвищення ефективності діяльності підприємств, тому не доцільно відмовлятися від дослідження екологічного, соціального і правового факторів, так, як це робили група вчених, таких як Темнов Д., Набієв А., Вахрамов Є., Маркарян Д., Горшеніна Є., Хомяченкова Н., Комісаренко Є., Коробкова З., Кондаурова Д., Корчагіна Е. та інші. На наш погляд, дослідження,

які не враховують усю сукупність факторів будуть однобокими. Ці обставини враховані при розробці авторського підходу до оцінки сталого розвитку підприємства на основі чотирьохфакторної моделі.

Для розробки методики оцінки сталого розвитку промислових підприємств розроблено наступний алгоритм (рис. 2), в основу якого закладено комплексно-системний підхід дослідження, що дозволяє представити сталий розвиток промислового підприємства як багатокomпонентне явище у вигляді сукупності факторів сталого розвитку та показників, що їх формують.

Враховуючи сьогодишню ситуацію в країні, а саме жорстоку конкуренцію між виробниками, що обумовлено насамперед нестабільністю зовнішнього середовища, в тому числі інфляційним процесом, підвищенням безробіття, складними політичними обставинами, недостатністю грошей у населення, від правильно обраного вектору розвитку залежить подальша доля певного підприємства промисловості. Діяльність будь-якої організації проявляється у постійному розвитку, активності, виявленні нових і нових можливостей, розкритті існуючого потенціалу, що дозволяє збільшувати її доходи.

Правильно вибраний вектор розвитку компанії являється невід'ємним її елементом, що забезпечує життєдіяльність організації, а цьому може сприяти лише правильна комплексна і глибока оцінка рівня сталого розвитку самого підприємства, що дасть змогу знайти уразливі місця та розробити комплекс заходів для подолання негативних наслідків, та покращити діяльність розвинутих секторів структури.

Висновки. В статті проведено аналіз існуючих методик оцінки рівня сталого розвитку промислових підприємств, виявлені їх переваги та недоліки. Запропоновано перелік ознак, за якими об'єднуються та класифікуються підходи до оцінки сталого розвитку підприємств. Представлений підхід до оцінки сталого розвитку підприємства на основі чотирьохфакторної моделі, яка спирається на комплексно-системний підхід дослідження, що дозволяє представити сталий розвиток промислового підприємства як багатокomпонентне явище у вигляді сукупності факторів сталого розвитку та показників, що їх формують.

Список літератури:

1. Темнов Д. П. Механизмы формирования и реализации устойчивого развития текстильных предприятий на основе их экономического потенциала. / Д. П. Темнов // Автореф. дис. канд. экон. наук: 08.00.05. – М., 2006. – 20 с.
2. Набиев А. М. Комплексная оценка устойчивости предприятия / А. М. Набиев // Вестник ЧелГУ. Серия 8. Экономика. Социология. Социальная работа. № 2. – 2002. – С. 137-143.
3. Набиев А. М. Проблема оценки финансовой устойчивости предприятий / А. М. Набиев // Труды всероссийского симпозиума по минэкономике, Т. 2. – Екатеринбург: Институт экономики УрО РАН, 2002. – С. 106-108.
4. Горшеніна Є. В. Мониторинг устойчивого развития промышленного предприятия / Є. В. Горшеніна // Российское предпринимательство, – 2011. – № 01-02. – С. 63-67.
5. Хомяченкова Н. А. Методика многокритериальной классификации промышленных предприятий по группам устойчивого развития / Н. А. Хомяченкова // Вестник Тверского государственного университета. Серия: Прикладная математика. – 2010. – № 19. – [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/metodika-mnogokriterialnoy-klassifikatsii>
6. Хомяченкова Н. А. Система показателей оценки устойчивого развития промышленности / Н. А. Хомяченкова // Современные проблемы экономики, управления и юриспруденции. – Мурманск: МГТУ, 2009. – С. 879-882.
7. Хомяченкова Н. А. Методические рекомендации по оценке и анализу уровня устойчивого развития промышленного предприятия / Н. А. Хомяченкова // – Тверь: ТГУ, 2010. – 36 с.
8. Кондаурова Д. С. Совершенствование механизма устойчивого развития промышленного предприятия / Д. С. Кондаурова // Экономика, управление, финансы: материалы II междунар. науч. конф. (г. Пермь, декабрь 2012 г.). – Пермь: Меркурий, 2012. – С. 130-132.
9. Global Reporting Initiative. – 2011. – [Электронный ресурс]. Режим доступа: <https://www.globalreporting.org/Pages/default.aspx>
10. Вахрамов Е. Н. Оценка устойчивого развития и функционирования предприятия: факторы, критерии, особенности / Е. Н. Вахрамов, Д. Ю. Маркарян // Вестник Астраханского государственного технического университета. – 2008. – № 4. – С. 52-62.

11. Коробкова З. В. Экономический механизм устойчивого развития предприятия в условиях растущей хозяйственной глобализации / З. В. Коробкова // Функционирование предприятий в российской экономике: проблемы и решения: Сб. науч. тр. / Под ред. В. В. Титова, В. Д. Марковой. – Новосибирск: ИЭОПП СО РАН, 2006. – С. 57–68.
12. Сталій розвиток регіонів України. – «Інститут прикладного системного аналізу» НАН України та МОН України / науковий керівник М. З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ». – 2009. – 197 с.
13. Комісаренко Є. М. Оцінка сталості розвитку хлібопродуктового комплексу Вінницької області / Є. М. Комісаренко // Зб. наук. пр. Уманського держ. аграрного ун-ту / Редкол.: Копитко П. Г. (відп. ред.) та ін. – Умань, 2008. – Вип. 67; Ч. 2: Економіка. – С. 267-273.
14. Корчагина Е. В. Методы оценки устойчивого развития региональных социально-экономических систем / Е. В. Корчагина // Проблемы современной экономики, № 1 (41). – 2012. – С. 67-71.

Телешевская С.М.

Одесский национальный экономический университет

КОМПЛЕКСНАЯ МЕТОДИКА ОЦЕНКИ УРОВНЯ СТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация

В статье проведен критический анализ существующих методик оценки уровня устойчивого развития предприятий, выявлены их преимущества и недостатки. Изложен комплексный подход к оценке уровня устойчивого развития предприятий. Предложена системная модель устойчивого развития промышленных предприятий, которая основана на четырех факторах устойчивого развития. Разработан алгоритм оценки устойчивого развития, в основу которого заложено комплексно-системный подход исследования. Данный процесс позволяет представить устойчивое развитие промышленного предприятия как многокомпонентное явление в виде совокупности факторов устойчивого развития и показателей, которые его формируют.

Ключевые слова: устойчивое развитие, показатели устойчивого развития, промышленное предприятие, уровень устойчивого развития, системная модель устойчивого развития.

Teleshevska S.M.

Odessa National Economic University

COMPLEX TECHNIQUE OF ASSESSMENT OF THE LEVEL OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ENTERPRISE

Summary

The article carries out a critical analysis of existing methodologies to assess the level of sustainable development of enterprises, identifies their advantages and disadvantages. It presents a complex technique for assessing of the level of sustainable development of enterprises. System model of sustainable development of industrial enterprises, which is based on four factors of sustainable development, is suggested. The paper develops an algorithm of evaluation of sustainable development based on the complex system technique of the study. This allows performing a sustainable development of industrial enterprise as the multicomponent process, which consists of a combination of factors and indicators of sustainable development.

Keywords: sustainable development, sustainable development indicators, industrial enterprise, level of sustainable development, system model of sustainable development.